

Φεουδαρχία

στη δυτική Ευρώπη (8^{ος} - 13^{ος} αι.)

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΡΕΘΥΜΝΟΥ ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ – Ρενιέρη Ειρήνη

Μου λείπουν τα απαραίτητα

Όπως είναι γνωστό σε όλους, επειδή μου λείπουν τα απαραίτητα χρήματα για τη διατροφή και την ενδυμασία μου, ζήτησα τον οίκτο σας, και η καλοσύνη σας μου επέτρεψε να μπω κάτω από την εξουσία και προστασία σας [...]. Σε αμοιβή αναλάβετε τη διατροφή και την ενδυμασία μου. Ενώ εγώ ανέλαβα να σας υπηρετώ και να σας τιμώ με όλες μου τις δυνάμεις. Για όλη μου τη ζωή είμαι δεμένος με την υποχρέωση να σας υπηρετώ και να σας σέβομαι, όπως ταιριάζει σε ελεύθερο άνθρωπο, και σ' όλη τη διάρκεια της ζωής μου δεν έχω δικαίωμα να αποσπασθώ από την εξουσία σας [...].

Απόσπασμα από γραπτή συμφωνία του 8ου αιώνα μεταξύ ενός πτωχού ανθρώπου και ενός γαιοκτήμονα, στο: Μάρτζορι Ρόουλιν, Η καθημερινή ζωή στο Μεσαίωνα, εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1992, σ. 34.

τι προσφέρεις στον
γαιοκτήμονα;

τι θα κερδίσει
εκείνος;

με ποιες λέξεις/
φράσεις
το δηλώνεις;

γιατί υπογράφεις
συμφωνητικό;

Οι αλλαγές στην Ευρώπη
είναι μεγάλες και συνεχείς.

Ποιες αλλαγές παρατηρείς
ανάμεσα στο τέλος του 9^{ου}
και στις αρχές του 13^{ου} αι.;

<https://www.youtube.com/watch?v=IXmDjY0KlvU>

παρακολούθησε το παραπάνω βίντεο και συμπλήρωνε
στο Φύλλο Εργασίας
την κοινωνική πυραμίδα
της Φεουδαρχίας

φέουδο (γη)
+ τον έλεγχο
όσων ζουν στην
περιοχή αυτή

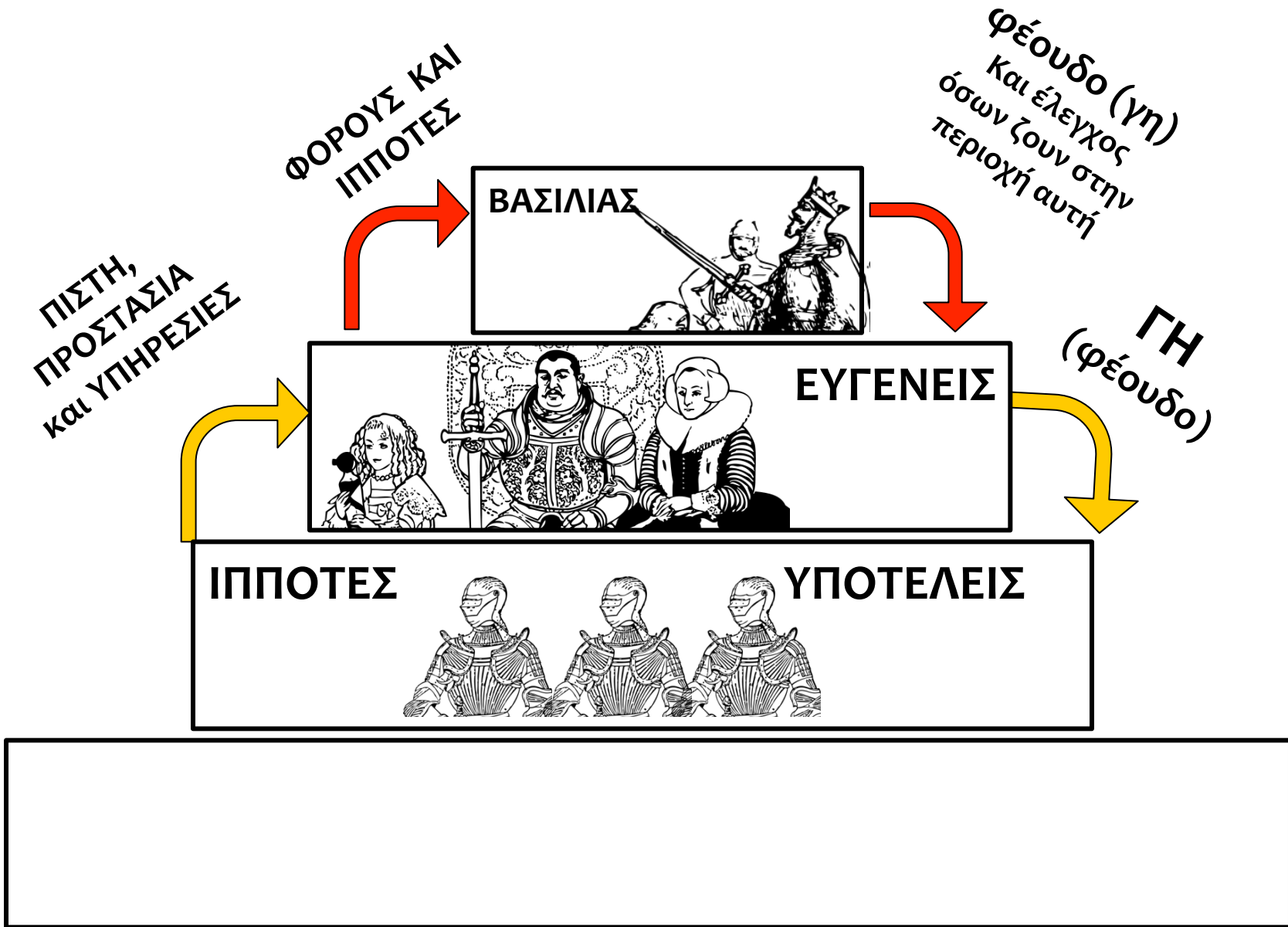
φεουδαρχική ιεραρχία

ΦΟΡΟΥΣ ΚΑΙ
ΙΠΠΟΤΕΣ

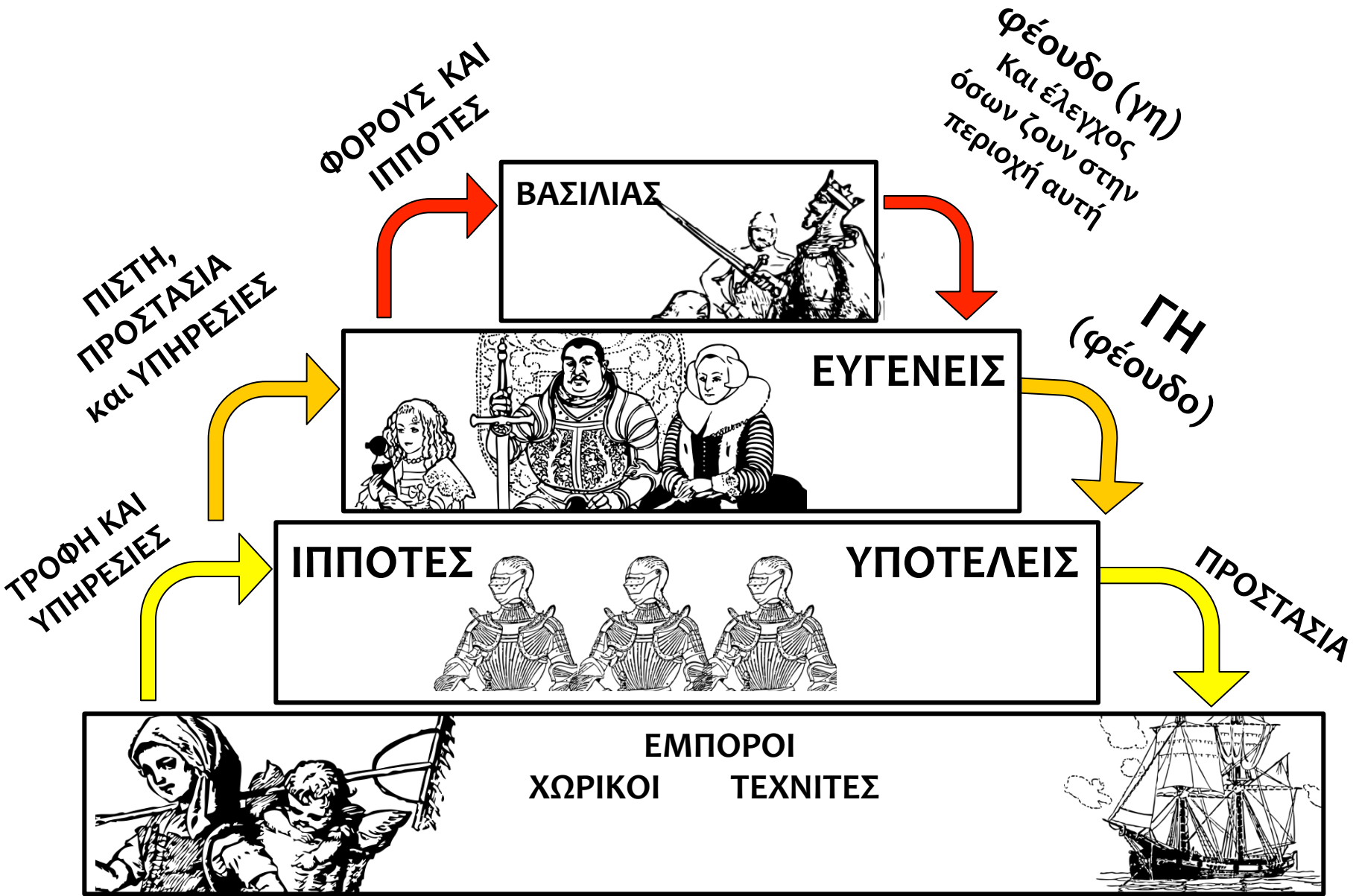
φέουδο (γη)
Και έλεγχος
όσων ζουν στην
περιοχή αυτή

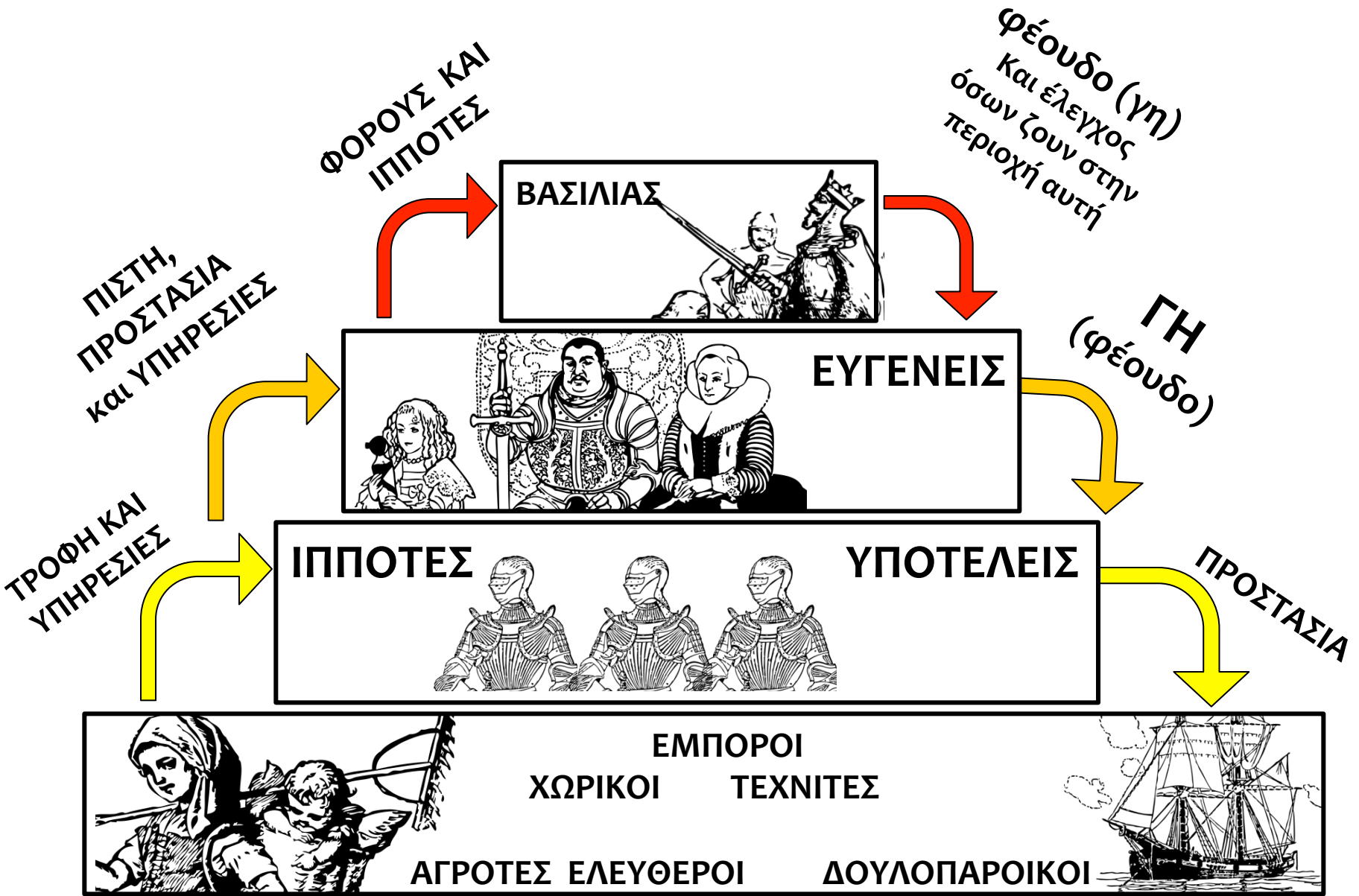
φεουδαρχική ιεραρχία

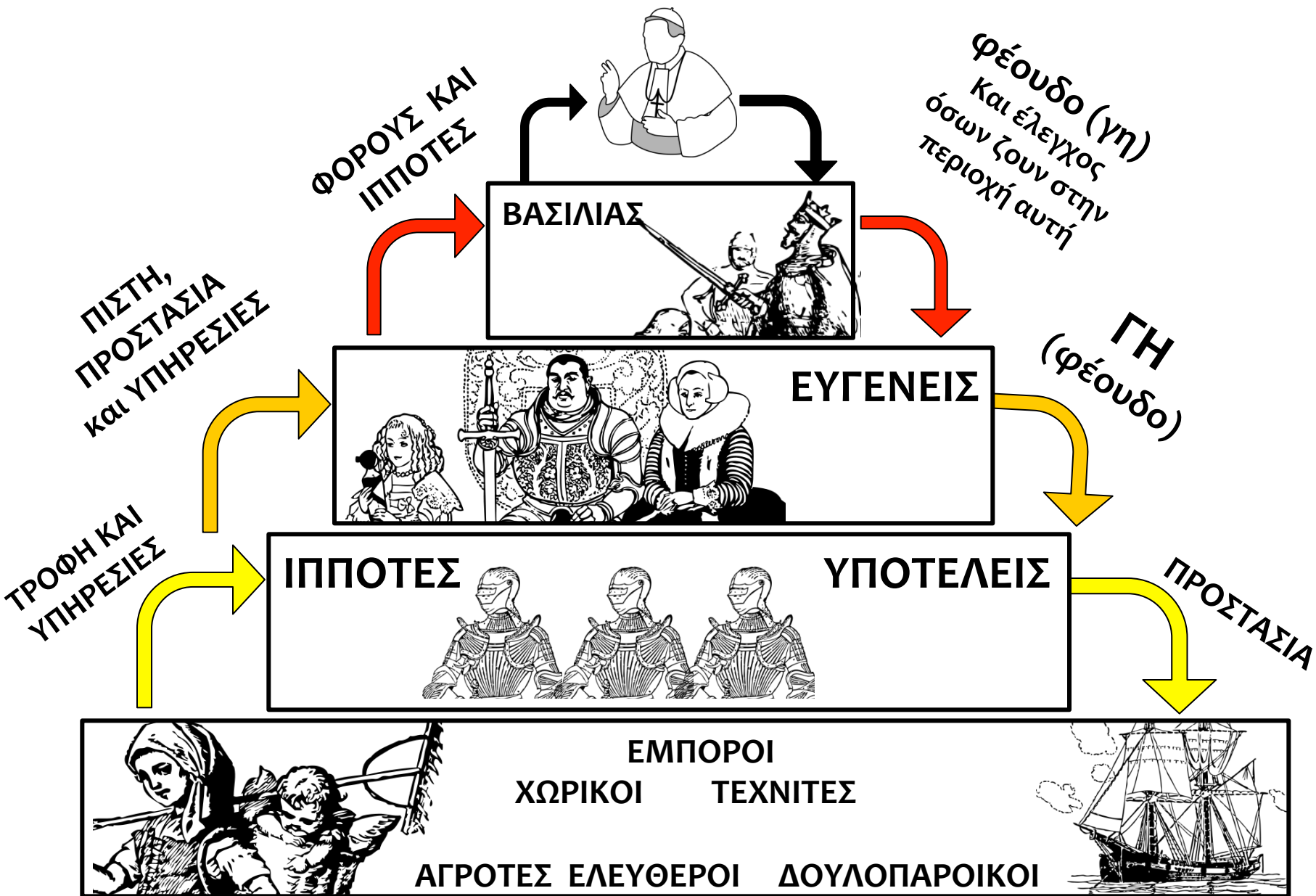
φεουδαρχική ιεραρχία

φεουδαρχική ιεραρχία

φεουδαρχική ιεραρχία

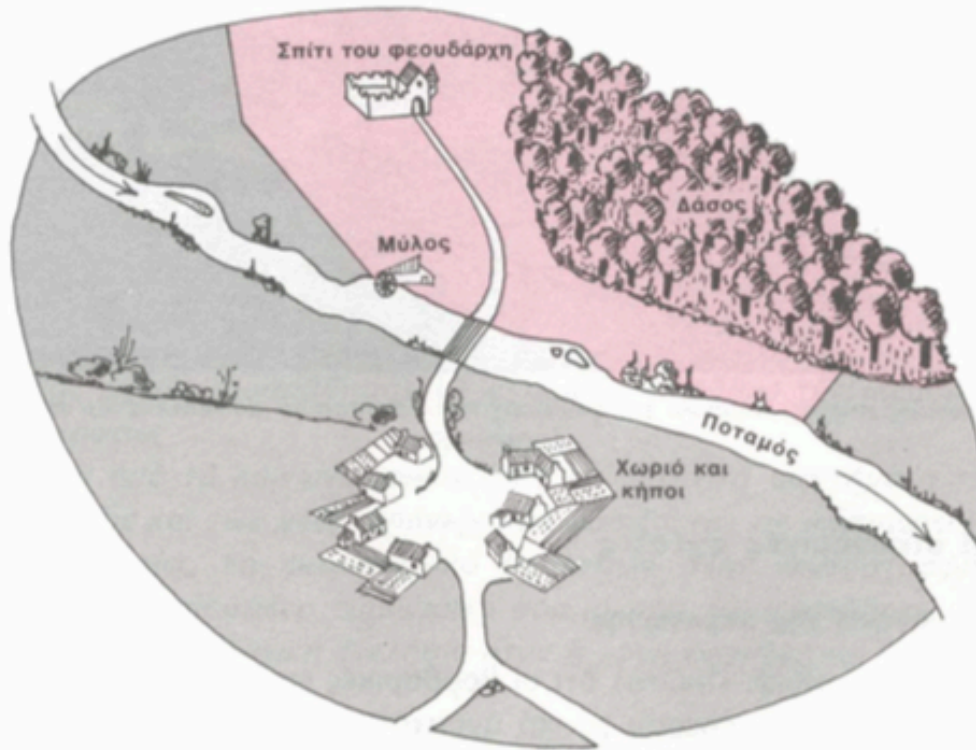

φεουδαρχική ιεραρχία

Η κοινωνική πυραμίδα
της Φεουδαρχίας με πιο
σηματικό τρόπο

Φέουδο

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΣΧΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΕΝΟΣ ΦΕΟΥΔΟΥ

- Προσωπικό κτήμα του φεουδάρχη: καλλιεργείται από τους χωρικούς, αλλά ολόκληρη ή απόδοσή του ανήκει στο φεουδάρχη.
- Οι καλλιεργητές, εγκαταστημένοι στο χωριό, έχουν τή συλλογική ευθύνη για την εκμετάλλευση της περιοχής· μοιράζονται τή συγκομιδή, αφού δώσουν ένα μέρος της στο φεουδάρχη.

- Κάθε φέουδο περιελάμβανε **κάστρο** για την οικογένεια των ευγενών και ένα χωριό με τους ελεύθερους αγρότες και τους δουλοπάροικους.
- Ανάμεσα στους κατοίκους ήταν και εξειδικευμένοι τεχνίτες, όπως **σιδεράδες**, και **μυλωνάδες**
- Η Εκκλησία** όριζε έναν ιερέα για τις θρησκευτικές ανάγκες των κατοίκων. Ο ιερέας έμενε σε σπίτι, δίπλα από την εκκλησία, μέσα στο κάστρο.

Το κάστρο

Έξω από το κάστρο υπάρχουν **χωριά**, όπου μένουν οι αγρότες. Όταν κινδυνεύουν κλείνονται μέσα στο κάστρο.

Στις πολιορκίες ήταν πολύ σημαντικό ένα κάστρο να έχει τη δική του **πηγή** για νερό.

Στο κάστρο υπάρχει συνήθως μία μόνο **είσοδος** με κινητή **γέφυρα**, τις περισσότερες φορές από ξύλο.

Βασικό στα κάστρα είναι το **τείχος** και οι **πύργοι** του. Γύρω του υπάρχει **τάφρος** με νερό.

Σ' ένα ξεχωριστό σημείο στην αυλή του βρίσκεται ο κήπος με λαχανικά, κυψέλες και μερικά σπρωφόρα δέντρα.

Μέσα στο κάστρο υπάρχει μια αυλή. Εκεί βρίσκονται η κατοικία του άρχοντα, η φυλακή, χώροι για κάποιους υποτελείς και για τη φρουρά, η εκκλησία, αλλά και οι στάβλοι.

Η τελετή της περιβολής

Στα μέσα Απριλίου, μία Πέμπτη (του έτους 1127) δόθηκε όρκος υποταγής στον κόμη της Φλάνδρας, ως έκφραση σεβασμού και πίστης, με την τάξη που θα ιστορήσουμε στη συνέχεια. Πρώτα έκαναν όρκο έτσι: ο κόμης ρωτούσε τον μέλλοντα υποτελή αν θέλει ανεπιφύλακτα να γίνει ακόλουθος του και εκείνος απαντούσε «θέλω». Ύστερα αδελφώνονταν μ' έναν ασπασμό, ενώ ο υποτελής είχε βάλει τα χέρια το στα χέρια του κόμη. Σ' ένα δεύτερο στάδιο ο υποτελής έταζε αφοσίωση στον τελετάρχη του κόμη μ' αυτά τα λόγια: «Ορκίζομαι στην πίστη μου ότι από αυτή τη στιγμή θα είμαι πιστός στον κόμη Γουλιέλμο και θα κρατήσω τον όρκο μου σε κάθε περίπτωση, με καλή πίστη και χωρίς δόλο». Σ' ένα τρίτο στάδιο ο υποτελής ορκιζόταν το ίδιο στα ιερά λείψανα των αγίων. Μετά το πέρας αυτό της τελετής ο κόμης με τη ράβδο, που κρατούσε στα χέρια του, έκανε τη βεβαίωση της περιβολής του αξιώματος σε όλους εκείνους που έταξαν σ' αυτόν πίστη και σεβασμό και πήραν όρκο, με τον τρόπο του ιστορήσαμε.

Απόσπασμα από το έργο του χρονογράφου
Galbert

de Bruges, Ιστορία του φόνου του Καρόλου του

Τελετή
περιβολής

Η τελετή περιβολής από μικρογραφίες χειρογράφων

Εικ.1

Ο εικονογράφος προσπαθεί να συλλάβει όλες τις κινήσεις του υποτελούς κατά την τελετή:

- Τοποθετεί τα χέρια του ανάμεσα σε αυτά του Άρχοντα (→ σύνδεση υποτέλειας)
- Με το ένα χέρι δείχνει τα στάχια (→ δήλωση πως του παραχωρήθηκε φέουδο)
- Με το δάχτυλό του δείχνει το μάγουλο (→ δήλωση του ασπασμού μεταξύ άρχοντα και υποτελούς)
- Δείχνει προς τα αριστερά, ίσως μια λειψανοθήκη στην οποία έπρεπε να ορκιστεί

Εικ.2

Σε αυτή τη μικρογραφία, εκτός από την τελετή υποτέλειας, φαίνεται και ο συμβολαιογράφος που συντάσσει το απαραίτητο συμβόλαιο υποτέλειας. Εκεί καταγράφονται οι υποχρεώσεις του υποτελούς και οι παραχωρήσεις που του κάνει ο άρχοντας.

Εικ.3
Η τελετή περιβολής από
μικρογραφία χειρογράφου,
12^{ος} αι.

Εικ.4 Μεγάλη Βρετανία, 1969
αριστερά, ο πρίγκιπας Κάρολος. Δεξιά, η
μητέρα του, βασίλισσα Ελισάβετ.

Πώς σχολιάζεις αυτή τη φωτογραφία;

Αναφορές

Εικ.1: Feudal Law. From the Heidelberg Sachsanspiegel, 14th c.

Εικ.2: miniature des Archives Départementales de Pyrénées-Orientales 1B31, 13th c.

Εικ. 3: Liber Feudorum Maior - Scene of the rendering of tribute by William Raymond of Galliners to Count Bernard of Pallars Jussà for the castle of Galliners, 12th c.

Πυραμίδα
φεουδαρχίας:

© 2013, Duffy Stirling.

<http://www.teacherspayteachers.com/Store/Duffy-Stirling>